

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ADAYLARININ MESLEĞE İLİŞKİN KİŞİSEL EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATING PROFESSIONAL DISPOSITIONS OF COUNSELOR CANDIDATES

Fidan KORKUT OWEN¹

Meliha TUZGÖL DOST²

Başvuru Tarihi: 16.09.2019 Yayına Kabul Tarihi: 03.01.2020 DOI: 10.21764/maeuefd.620671

Araştırma Makalesi

Özet:Bu çalışmanın amacı lisans düzeyindeki psikolojik danışman adaylarının cinsiyetlerine, sınıflarına, psikolojik danışma eğitimini seçme nedenlerine ve alanının neden önemli olduğuna yönelik görüşlerine göre mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin değişip değişmediğini ortaya koymaktır. Çalışmanın katılımcıları İç Anadolu Bölgesi'ndeki büyük bir şehirde bulunan iki devlet üniversitesindeki toplam 431 Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık programı öğrencisidir. Veriler Mesleğe İlişkin Kişisel Eğilimleri Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Ölçekten toplam puan ve altı alt boyuta ilişkin (farklıklara saygı, kişilerarası ilişkilerde özen, insanlara ve yardım etmeye yönelik olma, yaşama karşı olumlu tavır, kendinin farkında olma ve yeniliklere açık olma) puanlar alınabilmektedir. Elde edilen bulgulara göre, kadın psikolojik danışman adaylarının mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin erkek psikolojik danışman adaylarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Dört yıllık eğitimle mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerde olan değişiklikler değerlendirildiğinde psikolojik danışman adaylarının kişilerarası ilişkilere özen ve kendinin farkında olma özelliklerinde iyileşme eğilimi gözlenmiştir. Bulgular psikolojik danışma alanını planlayarak seçenlerin mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin diğer nedenlerle seçenlere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Psikolojik danışma alanını başkalarına yardımcı olduğu için önemli bulanların mesleğe ilişkin kişisel eğilim puanları diğer görüşlerde olan gruplara göre daha yüksek bulunmuştur. Bulgular alanyazın ışığında tartışılmış ve bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Mesleğe ilişkin kişisel eğilim, Mesleğe İlişkin Kişisel Eğilim Ölçeği, psikolojik danışman adayı*

Abstract: The current study was aimed in an attempt to investigate the development of professional dispositions among a sample of undergraduate counselor education candidates according to their gender, year of training, reason the candidate selected counselor education as the training area, and the candidate's perception of and significance of the counseling profession. The participants in this study were 431 (364 female, 67 male) undergraduate university students from two state universities in a big city in Turkey. Data were collected through the Professional Disposition Scale for Counselor Candidates and the use of a personal data form for demographic information. This instruments yields six sub dimension (diversity tolerance, compassionate communication with clients, prosocial tendency, positive attitude toward live, self-awareness / self-control and openness to new experience) and total scores. Analysis of the data strongly indicated that female subjects demonstrated a higher level of professional dispositional development than did the male participants. When evaluating the changes in dispositional development across the four years of education all scores were observed to improve with significant increases in compassionate communication and self-awareness and self-control dimensions. The results indicated that those students who elected counseling training because of a strong personal preference outscored participants who entered counselor training for some other reason. Participants reported that counseling was of value because it provided help to others scored significantly higher than other groups. Findings were discussed according to literature and some suggestions were provided.

Keywords: *Professional disposition, Professional Disposition Scale for Counselor Candidate, counselor candidate*

¹Prof. Dr., Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, fidan.korkut@es.bau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0144-1521

²Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, mtuzgoldost@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7852-6633

Giriş

Psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerini veren psikolojik danışmanların etkili olabilmeleri için kişilik özelliklerinin beceri ve tekniklerden daha fazla etkisi olduğu Rogers (1961) tarafından yıllar önce vurgulanmıştır. Ardından aynı düşünceler pek çok kuramcı tarafından (Örn., Corey, Corey ve Callahan, 1998; Duba, Paez ve Kindsvatter, 2010; Kelly, 2011; McKee, 2010) dile getirilmiştir. Benzer biçimde psikolojik danışman adaylarının sadece akademik gelişmelerinin izlenmesinin yeterli olmadığı ve akademik olmayan özelliklerin psikolojik danışma ilişkisinin etkililiğinde önemli olduğu ve bu anlamda değerlendirilmeleri gerektiği de yıllar önce (Johnson, Shertzer, Linden ve Stone, 1967) dile getirilmiştir. Bu düşünceler yıllar önce belirtilse de akademik olmayan, kişilikle ilgili olan bazı özelliklerin psikolojik danışma eğitiminde göz önüne alınması gerekliliği 2000’li yıllardan sonra daha fazla dile getirilmeye başlanmıştır (Örn., Brear, Dorrian ve Luscri, 2008; Bucassa Beebe ve Toman, 2010; Corey, Corey ve Callahan, 1998; Duba, Paez ve Kindsvatter, 2010; Kelly, 2011; McCaughan ve Hill, 2015; McKee, 2010). Alanyazında psikolojik danışma eğitim programlarındaki psikolojik danışman adaylarının, gerekli olan kuramsal bilgi ve becerilerin ötesinde kişisel ve profesyonel bazı yeterlilikleri de göstermelerinin beklendiği belirtilmektedir (Kerl, Garcia, McCullough ve Maxwell, 2002). Öyle ki psikolojik danışman eğitimcilerinden, akademik standartları ya da akreditasyon gerekliliklerini karşılamaları için hem öğrencileri eğitmeleri hem de akademik yeterliliklerinin yanı sıra mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerini değerlendirmeleri de beklenmektedir (Levine, 2018). Spurgeon, Gibbons ve Cochran (2012) başarılı olarak değerlendirilen psikolojik danışman adaylarının sadece akademik olarak başarılı olmakla kalmayıp aynı zamanda içtenlik, saygı, kültürel anlayış, diğer fikirlere açık olma ve güçlü bir çalışma etiğine sahip olma gibi kişisel özelliklerle anıldıklarını belirlemişlerdir. Miller, ve arkadaşları (2018) ise mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerin profesyonel yeterliliğin ön koşulları ve yordayıcıları olduğunu belirtmektedirler.

Psikolojik danışman adaylarının, kuramsal bilgi ve becerilerin ötesinde geliştirmeleri beklenen akademik olmayan kişisel ve profesyonel özelliklerin neler olduğu ve nasıl değerlendirileceklerine ilişkin farklı kavramların kullanıldığı görülmektedir. Akademik olmayan özelliklerin değerlendirmesi için psikolojik danışma alanına girişi kontrol etme (gatekeeping) (Brown-Rice ve Furr, 2016; McCaughan ve Hill, 2015; Miller ve Koerin, 2001; Smith, 2014);

eğitim sonunda psikolojik danışman adaylarının kişisel gelişimlerinin izlenmesi (McKee, 2010), mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin (professional disposition) değerlendirilmesi gibi kavramlar kullanılmaktadır (Örn., Garner, Freeman ve Lee, 2016; Knopp ve Smith, 2005; McAdams, Foster ve Ward, 2007; Miller ve diğ., 2018; Redekop ve Wlazelek, 2012; Spurgeon, Gibbons ve Cochran, 2012, Swank, 2010).

Psikolojik danışma alanında eğitimin nasıl verilmesi gerektiğine ilişkin standartları belirleyen Psikolojik Danışma ve İlgili Eğitim Kurumlarının Akreditasyonu Kurulu (Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs - CACREP), akademik özelliklerin dışındaki özellikleri mesleğe ilişkin kişilik eğilimi (MİKE) olarak ele almaktadır (CACREP, 2015). Bu çalışmada da MİKE kavramı kullanılmaktadır. MİKE, Spurgeon, Gibbons ve Cochran'a (2012) göre "etkili ve yeterli bir profesyonel olmak için gerekli olan ana değerler, tutumlar, davranışlar ve inanışlar"dır. CACREP (2015) ise MİKE'yi psikolojik danışmanın profesyonel gelişimini, danışanları ve meslektaşları ile etkileşimini etkileyen özellikleri, adanmışlıkları, değerleri, kişilerarası işlevleri ve davranışları olarak tanımlanmaktadır. CACREP'in (2016) eğitim standartları arasında psikolojik danışma eğitim programlarının değerlendirilmesi ile ilgili olan dördüncü kısımda öğrencilerin değerlendirilmesinden de söz edilmektedir. Söz konusu maddede, psikolojik danışma eğitim programındaki öğretim üyelerinin program süresince her bir öğrencinin MİKE'lerini sistematik olarak değerlendirmesi gerektiği belirtilmektedir. Bunun altında yatan görüş eğitimin tüm alanlarındaki öğrencilerden, eğitimleri boyunca eğitim ortamlarında gözlenebilen ve değerlendirilebilen tutum ve davranışlar geliştirmelerinin beklenmesidir. Bu değerlendirme süreci, MİKE'lerin tanımlanması, zaman içinde farklı zamanlarda öğrencilerin MİKE'lerinin ölçülmesi ve verilerin gözden geçirilmesi ya da analiz edilmesini içermektedir.

MİKE kavramının hangi özelliklerden oluştuğuna ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Halinski (2009) bu özellikleri sıcak ve kabul edici, empatik, esnek, içten olmak ve öz farkındalık olarak özetlemektedir. Spurgeon, Gibbons ve Cochran (2012) psikolojik danışman adaylarında olması beklenen MİKE'lerin bağlılık / sorumluluk, açıklık, saygı, dürüstlük ve öz farkındalık olduğunu saptamışlardır. Bir başka çalışmada psikolojik danışman eğitimcilerine göre psikolojik danışman adaylarından beklenen MİKE'lerin başında dürüstlük, iletişime açıklık, öz farkındalık, empatik anlayış, esneklik, yardım etmeye gönüllü olma gibi özelliklerin yer aldığı saptanmıştır (Korkut-

Owen, Tuzgöl-Dost ve Bugay, 2014). Görüldüğü gibi farklı çalışmalarda mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerle ilgili sunulan listelerde bazı ortaklıkların yanı sıra farklılıklara da rastlanmaktadır.

MİKE'lerin tanımlanması ve ölçülmesi zor olsa da Singh ve Stoloff'e (2008) göre bir değerlendirmenin yapılması gerekmektedir. Değerlendirme yolları arasında bireylere MİKE kontrol listesi vermek, bireylerin kendileriyle ilgili notlar (günlükler) tutmalarını sağlamak, onlarla görüşmeler yapmak, bireylerden portfolyo hazırlamalarını istemek, klinik değerlendirmeler yapmak yer almaktadır (Stoddard, Braun, Dukes ve Koorland, 2007). McAdams, Foster ve Ward (2007), belli ve nesnel ölçütler sağlaması açısından ve öğrencilerin davranışlarının daha iyi tanımlanıp değerlendirilmesine yarayacağı için daha yapılandırılmış değerlendirme yollarının olmasının gerektiğini savunmaktırlar. Alanyazındaki tartışmalarda, mesleki kurullar ve dernekler MİKE'nin değerlendirilmesi gerektiğini belirtse de konuya ilişkin ölçek çalışmalarının (Örn., Garner, Freeman ve Lee, 2016; Korkut-Owen, Tuzgöl-Dost ve Bugay-Sökmez, 2018; Owen, 2009; Swank, 2010; Williams ve diğ., 2014) yeterli olmadığı görülmektedir.

Bu araştırmada lisans düzeyindeki psikolojik danışman adaylarının MİKE'lerinin bazı demografik özelliklere göre değişip değişmediğinin ortaya konması planlanmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) psikolojik danışma alanında (Ewans, 2010) çalışanların % 73 oranında kadın olduğuna ilişkin raporlar bulunmaktadır. Yazılı bir rapora rastlanmamışsa da Türkiye'de de benzer bir oranın olduğu gözlenmektedir. Bu durumda cinsiyet ile MİKE'lerin farklılaşp farklılaşmadığı sorusunu akla gelmektedir. MİKE'ler, öğretilbilir ve değiştirilebilir özellik göstermeleri (Knopp ve Smith, 2005) nedeniyle, alınan eğitimin psikolojik danışman adaylarının MİKE'lerinde farklılık yaratması beklenmektedir. Bu durumda alınan eğitim sürecinde öğrencilerin sınıflarına göre MİKE'lerinin farklılaşabileceği düşünülmektedir. Türkiye'de lisans eğitiminin seçilmesi merkezi bir sınav aracılığı ile olmakta ve öğrenciler elde ettikleri puan türü ve puana göre alan seçmektedirler. Psikolojik danışman eğitime gelen öğrencilerin alanı seçme nedenleri ile MİKE'lerinin farklılaşabileceği düşünülmektedir. Kariyer seçimini etkileyen etmenler birbiriyle etkileşim halinde olan bireysel (ilgi, yetenek, değer, kişilik özellikleri, deneyimleri, vb.), sosyal (aile, öğretmenler, kültür, vb.), politik, ekonomik, yasal sisteme ilişkin (sistemik) özellikler (sınavlar, yasalar vb.) ve şans (sağlık koşulları vb.) olarak ele

almaktadır (Korkut-Owen, 2008). Psikolojik danışma alanını isteyerek ve planlayarak seçenlerin alana ilgileri nedeniyle MİKE'lerinin, daha yüksek olabileceği beklenmektedir.

Psikolojik danışman adaylarının, alanı neden önemli bulduklarına yönelik görüşlerinin neler olduğunun bilinmesinin anlamlı olacağı düşünülmektedir. Bunun nedeni psikolojik danışma alanının, farklı bireylerin, ailelerin ve grupların ruh sağlığı, iyilik hali, eğitim ve kariyerle ilgili amaçlarına ulaşabilmeleri için güçlendirilmelerine dayalı olan profesyonel bir ilişki (Kaplan Tarvydas ve Gladding, 2013) olarak tanımlanmasıdır. Dolayısıyla psikolojik danışma başkalarına yardım etmeye odaklı bir meslek alanıdır. PDR alanı, başkalarına yardım etmeye yönelik olması nedeniyle önemli bulunmasının dışında başkalarınca kabul gören bir alan olduğu için de önemli bulunabilmektedir. Psikolojik danışma programlarının psikolojik sorun yaşayanları daha fazla çektiğini gösteren (Brear Dorrian ve Luscri, 2008; Foster ve McAdams, 2009) araştırma bulguları psikolojik danışman adayları arasında, alanı kendi sorunlarını çözmeye yardımcı olabileceği için önemli bulanların olacağını düşündürmektedir. PDR alanını başkalarına yardım etme yönü nedeniyle önemli bulanların daha yüksek MİKE'ye sahip olabilecekleri akla gelmektedir.

Alanyazında psikolojik danışma eğitiminde MİKE ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olsa da ABD'de yapıldığı, Avrupa ülkelerinde ise sadece öğretmenlere yönelik çalışmalara (European Commission: Education and Training, 2013) yer verildiği görülmektedir. Türkiye'de psikolojik danışman eğitimi lisans ve lisansüstü düzeyde verilirken ABD'de sadece lisansüstü eğitim aracılığı ile verildiği için alanyazınında lisans düzeyindeki psikolojik danışman adaylarının MİKE'lerine ilişkin çalışmalara rastlanmamaktadır.

Türkiye'de lisans ve lisansüstü düzeyde MİKE kavramı ile ilgili yapılmış çalışmalara rastlanmasa da kişilik özellikleri, ideal ve etkili psikolojik danışman özellikleri (Çiftci 1991; İkiz ve Totan, 2014; Muslu-Köseoğlu, 1994) kavramları kullanarak yapılan bazı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı psikolojik danışman adaylarının cinsiyetlerine, sınıflarına, PDR eğitimini seçme biçimlerine ve PDR alanını neden önemli bulduklarına yönelik görüşlerine göre MİKE'lerinin değişip değişmediğini ortaya koymaktır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmaya katılanlar İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan büyük bir şehirdeki iki devlet üniversitesindeki 364 kadın (% 84.45) ve 67 erkek (% 15.55) olmak üzere toplam 431 PDR lisans programı öğrencisidir. Sınıflara göre dağılıma bakıldığında 142 (% 32.95) katılımcı birinci, 94 (% 21.81) katılımcı ikinci, 99 (% 22.97) katılımcı üçüncü ve 96 (% 22.27) katılımcı ise dördüncü sınıf öğrencisidir. Yaş dağılımı 18-30 olan grubun yaş ortalaması 20.40'dır. Katılımcılardan 272 kişi (% 63.11) PDR alanını isteyerek ve planlayarak seçmiştir. Katılımcıların 64'ü (% 14.85) puanları bu programa yettiği için, 42'si (% 9.74) ailesi/öğretmenleri istediği ve önerdiği için, 25'i (% 5.80) şans sonucu ve 28'i (% 6.50) üstteki gerekçelerin birleşimi nedeniyle PDR programını seçtiklerini belirtmişlerdir. PDR alanına yönelik görüşleri açısından bakıldığında ise katılımcıların 258'i (% 59.9) alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için, 103'ü (% 23.9) kendi sorunlarını çözmeyi sağlayacağını düşündükleri için ve 70'i ise (% 16.2) başkaları önemseydiği ve iş bulması kolay olduğu için önemsemektedirler.

Ölçme Araçları

Bu çalışmada veri toplamak amacıyla Mesleğe İlişkin Kişisel Eğilimi Değerlendirme Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Ölçme araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Mesleğe ilişkin kişisel eğilimi değerlendirme ölçeği (MİKEDÖ). Korkut-Owen, Tuzgöl-Dost ve Bugay-Sökmez tarafından 2018 yılında geliştirilen ölçek için iki ayrı gruptan elde edilen veri setine madde ve açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan doğrulayıcı faktör analizinin sonuçları ölçeğin 40 maddesi için altı faktörlü olarak tanımlanan modele ait uygunluk istatistiklerinin uyum indekslerine göre kabul edilebilir aralıkta olduğunu göstermektedir: [$\chi^2(725) = 1447.76; p < .0001; \chi^2/serbestlik\ derecesoran = 1.99; CFI = .91, IFI = 0.92, TLI = .90, RMSEA = .065, SRMR = .077$]. Ölçeğin alt boyutlarına verilen adlar sırasıyla farklılara saygı (FS); kişilerarası ilişkilerde özen (KİÖ); insanlara ve yardım etmeye yönelik olma (İYEYO); yaşama karşı olumlu tavır (YKOT), kendinin farkında olma (KFO) ve yeniliklere açık olma (YA) biçimindedir. MİKEDÖ'nün güvenilirlik için iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa katsayısı ile hesaplanmış ve toplam puan için

.89; alt boyutlar için sırasıyla FS .82; KIÖ .64; IYEYO .69; YKOT .65, KFO .66 ve YA .69 olarak elde edilmiştir. Ölçeğin test tekrar test güvenilirlik korelasyon katsayıları ise toplam puan için .81; alt boyutlar için sırasıyla FS .84; KIÖ .71; IYEYO .58; YKOT .59, KFO .78 ve YA .65 olarak elde edilmiştir. Bu çalışma için yeniden hesaplanan MİKEDÖ'nün Cronbach Alfa katsayıları toplam puan için .90; alt boyutlar için ise sırasıyla FS .83; KIÖ .67; IYEYO .74; YKOT .67, KFO için .69 ve YA .56 biçimindedir.

Beşli yanıtlama sistemine sahip olan ölçekten 40-200 arası puan alınmaktadır. Alt boyutlardan alınabilecek puan aralıkları FS için (8-40); KIÖ için (7-35); IYEYO için (8-40); YKOT için (7-35); KFO (7-35) ve YA için (3-15) biçimindedir. Alınan puanın yüksekliği mesleğe ilişkin kişisel eğilim özelliklerinin beklenen özelliklere yakın olduğu anlamına gelmektedir.

Kişisel bilgi formu. Bu formda katılımcıların cinsiyetlerini, sınıflarını, PDR alanını seçme nedenlerini ve PDR alanına ilişkin görüşlerini belirlemek için hazırlanan sorular sorulmuştur. Katılımcıların tanıtımı kısmında verildiği gibi PDR'yi seçme nedenleri beş seçenek, PDR alanını neden önemli bulduklarına yönelik görüşleri üç seçenekle belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Ölçek kullanımı için gerekli izinler alındıktan sonra, veri toplanacak üniversitelerdeki öğretim üyelerinden derslerinde uygulama yapabilmek için izin alınmıştır. Veri toplama sırasında sadece gönüllü öğrencilerin ölçeği yanıtlayabileceği ve yanıtlama sırasında da dilerse vazgeçebilecekleri belirtilmiştir. Veriler 2018-2019 Öğretim Yılı Bahar Döneminde toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin dağılımının normalliği için Skewness ve Kurtosis değerleri ve homojenliği için Levene testi sonuçları incelendikten sonra verilere parametrik analizlerin uygulanabileceği anlaşılmıştır. Analizler t testi ve tek yönlü varyans analiz aracılığı ile yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçları anlamlı bulunduğunda farkın kaynağını belirlemek için post hoc olarak Scheffé testi kullanılmıştır.

Bulgular

Bulgular katılımcıların cinsiyet, sınıf, PDR eğitimini seçme biçimleri ve PDR alanına yönelik görüşleri değişkenleri sırasına göre verilmiştir. Psikolojik danışman adaylarının cinsiyetlerine göre MİKEDÖ'den aldıkları puanların farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak amacıyla yapılan t testi sonuçları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Cinsiyete Göre MİKEDÖ Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Uygulanan t-Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	Df	t	p
Toplam Puan	K	364	163.92	15.36	429	3.91	.000
	E	67	155.97	14.77			
FS	K	364	34.57	3.93	429	2.62	.009
	E	67	33.21	3.87			
KİÖ	K	364	28.30	3.18	429	2.87	.004
	E	67	27.10	2.93			
İYEYO	K	364	34.75	3.46	429	5.40	.000
	E	67	32.25	3.54			
YKOT	K	364	26.79	3.93	429	1.96	.05
	E	67	25.77	3.81			
KFO	K	364	26.73	4.11	429	2.26	.02
	E	67	25.49	4.01			
YA	K	364	12.76	1.68	429	2.81	.005
	E	67	12.13	1.70			

Tablodan da izlenebileceği gibi cinsiyetler arasında toplam puan ($t= 3.91$; $p <.0001$) ile FS alt boyutundan ($t= 2.62$; $p <.009$); KİÖ alt boyutundan ($t= 2.87$; $p <.004$); İYAYO alt boyutundan ($t= 5.40$; $p <.0001$); YKOT alt boyutundan ($t= 1.96$; $p <.05$); KFO alt boyutundan ($t= 2.26$; $p <.02$) ve YA alt boyutundan ($t= 2.81$; $p <.005$) alınan puanlar açısından anlamlı farklar bulunmaktadır. Puan ortalamalarına bakıldığında toplam ve alt boyutlarda kadınlar lehine fark olduğu görülmektedir. Bu durumda kadınların MİKEDÖ toplam puanları ve alt boyutlardan aldıkları puanlar erkeklerinkine göre daha yüksektir.

Psikolojik danışman adaylarının sınıflarına göre MİKEDÖ'den aldıkları puanların farklılaşıp farklılaşmadığını anlamak için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur. Tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplar da verilmiştir.

Tablo 2

Sınıflara Göre MİKEDÖ Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Boyut	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	Toplam	1605.79	3	535.26			
Gruplar içi		102030.38	427	238.92	2.24	.08	
Toplam		103626.17	430				
Gruplar arası	FS	57.15	3	19.05			
Gruplar içi.		6638.38	427	15.55	1.22	.300	
Toplam		95.5466	430				
Gruplar arası	KİÖ	93.62	3	31.20			
Gruplar içi		4237.35	427	9.92	3.15	.02*	1 - 3
Toplam		4330.96	430				
Gruplar arası	IYAYO	68.06	3	22.69			
Gruplar içi		5471.47	427	12.81	1.77	.15	
Toplam		5539.54	430				
Gruplar arası	YKOT	85.42	3	28.74			
Gruplar içi		6532.39	427	15.29	1.86	.13	
Toplam		6617.81	430				
Gruplar arası	KFO	315.72	3	105.24			
Gruplar içi		6985.54	427	16.36	6.43	.000**	1 - 3; 2 - 3
Toplam		7301.26	430				
Gruplar arası	YA	5.20	3	1.73			
Gruplar içi		1238.69	427	2.90	.59	.62	
Toplam		1243.89	430				

Gruplar: (1). Birinci sınıflar; (2). İkinci sınıflar, (3). Üçüncü sınıflar, (4). Dördüncü sınıflar

Tablodan da izlenebileceği gibi sınıflar arasında sadece kişiler arası ilişkilere özen ($F(3,427)= 3.15$; $p <.02$) ve kendinin farkında olma ($F(3,427)= 6.43$, $p <.0001$) alt boyutlara ilişkin puanlar açısından anlamlı farklar bulunmaktadır. Anlamlı fark bulunan sonuçların hangi sınıflar arasındaki farklardan kaynaklandığını anlamak amacıyla post hoc analizi için Scheffé testi yapılmıştır. Kişilerarası ilişkilere özen konusunda birinci ($X= 27.77$, $SD= 3.35$) ve üçüncü ($X= 28.92$, $SD= 2.86$) sınıflar arasında, üçüncü sınıflar lehine fark bulunmaktadır. Kendinin farkında olma alt boyutunda ise birinci ($X= 25.63$, $SD= 4.16$) ve üçüncü ($X=27.78$, $SD= 3.92$) sınıflar arasında, ayrıca ikinci ($X= 26.05$, $SD= 3.62$) ve üçüncü ($X=27.78$, $SD= 3.92$) sınıflar arasında üçüncü sınıflar lehine anlamlı fark bulunmaktadır.

Psikolojik danışman adaylarının PDR'yi seçme nedenlerine göre MİKEDÖ toplam ve alt boyutlarına uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir. Tabloda aralarında anlamlı fark bulunan gruplara ilişkin bilgi de verilmiştir

Tablo 3

PDR'yi Seçme Nedenlerine Göre MİKEDÖ Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Boyut	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	Toplam	6021.38	4	1505.35	6.57	.000	1 - 2; 1 - 4
Gruplar içi		97604.79	426	229.12			
Toplam		103626.17	430				
Gruplar arası	FS	148.84	4	37.21	2.42	.048	
Gruplar içi		6546.69	426	15.37			
Toplam		6695.53	430				
Gruplar arası	KİÖ	231.53	4	57.88	6.01	.000	1 - 4; 4 - 5
Gruplar içi		4099.43	426	9.62			
Toplam		4330.96	430				
Gruplar arası	İYAYO	245.99	4	61.50	4.95	.001	1 - 4
Gruplar içi		5293.54	426	12.43			
Toplam		5539.53	430				
Gruplar arası	YKOT	305.04	4	76.26	5.15	.000	1 - 2
Gruplar içi		6312.77	426	14.82			
Toplam		6617.81	430				
Gruplar arası	KFO	422.74	4	105.68	6.54	.000	1 - 2; 1 - 4; 3 - 4
Gruplar içi		6878.52	426	16.15			
Toplam		7301.26	430				
Gruplar arası	YA	3.62	4	.91	.311	.871	
Gruplar içi		1240.26	426	2.91			
Toplam		1243.89	430				

Gruplar: 1=Planlayarak/isteyerek, 2=Aile/öğretmenler, 3= Sınav puanı, 4= Şans, 5= Bir kaç neden

Tablodan da izlenebileceği gibi psikolojik danışman adaylarının PDR'yi seçme nedenleri arasında yeniliklere açık olma alt boyutu dışında toplam puan ve diğer alt boyutlar arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Psikolojik danışman adayları arasında PDR'yi seçme nedenlerine göre MİKEDÖ'den aldıkları toplam ($F(4,426)= 6.57, p <.0001$); FS alt boyutu ($F(4,426)= 2.42, p <.04$); KİÖ alt boyutu ($F(4,426)= 6.57, p <.0001$); İYAYO alt boyutu ($F(4,426)= 4.95, p <.001$); YKOT alt boyutu ($F(4,426)= 5.15, p <.0001$) ve KFO alt boyutu ($F(4,426)= 6.54, p <.0001$) puanları açısından anlamlı farklar bulunmaktadır. Gruplar arasında YA ($F(4,426)= .31, p >.05$) alt boyutundan aldıkları puanlar açısından anlamlı farklar bulunmamaktadır.

Anlamli fark bulunan sonuçların hangi gruplara arası farklardan kaynaklandığını anlamak amacıyla Scheffé testi yapılmıştır. Toplam puanlar açısından bölümü isteyerek / planlayarak seçenler ile ($X= 165.12$, $SD= 14.30$) aile / öğretmenlerinin önerisiyle seçenler ($X= 156.93$, $SD= 17.35$) ve bölüme şans sonucu gelen ($X= 152.28$, $SD= 20.71$) gruplar arasında ilk grup lehine anlamli fark elde edilmiştir. FS alt boyutunda F testi anlamli fark olduğunu gösterse de Scheffé testi sonuçlarına göre gruplar arasında anlamli fark bulunmamıştır. KİÖ konusunda bölümü isteyerek / planlayarak seçenler ($X= 28.53$, $SD= 2.87$) ile bölüme şans sonucu gelenler arasında ($X= 25.60$, $SD= 3.62$) ilk grup lehine; bölüme şans nedeniyle gelenler ile ($X= 25.60$, $SD= 3.62$) bölüme bir kaç nedenle gelen grup arasında ($X= 28.36$, $SD= 4.41$) son grup lehine fark bulunmuştur. İYEYO alt boyutunda bölümü isteyerek / planlayarak seçenler ($X= 34.92$, $SD= 3.22$) ile bölüme şans sonucu gelenler arasında ($X= 32.72$, $SD= 5.03$) birinci grup lehine fark bulunmuştur. YKOT boyutunda bölümü isteyerek/planlayarak seçenler ile ($X= 27.09$, $SD= 4.59$) aile / öğretmenlerinin önerisiyle seçenler ($X= 24.76$, $SD= 4.82$) arasında ilk grup lehine fark elde edilmiştir. KFO alt boyutunda bölümü isteyerek / planlayarak seçenler ile ($X= 27,08$, $SD= 3.73$) aile / öğretmenlerinin önerisiyle seçenler ($X= 25.00$, $SD= 4.87$) ve bölüme şans sonucu gelenler arasında ($X= 23.48$, $SD= 4.33$) arasında ilk grup lehine; bölüme üniversite sınavından aldığı puan yettiği için gelenler ($X= 26.59$, $SD= 4.11$) ile bölüme şans sonucuyla gelenler arasında ($X= 23.48$, $SD= 4.33$) arasında gruplar arasında bölüme sınav puanı nedeniyle gelen grup lehine fark bulunmuştur.

Psikolojik danışman adaylarının PDR'yi neden önemli bulduklarına yönelik görüşlerine göre MİKEDÖ toplam ve alt boyut puanlarına tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4' de verilmiştir.

Tablo 4

PDR'ye yönelik görüşlere göre MİKEDÖ Toplam ve Alt Boyut Puanlarına Uygulanan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı Boyut		Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	Toplam	6769.224	2	3384.612	14.956	.000	1 - 2; 1 - 3
Gruplar içi		96856.947	428	226.301			
Toplam		103626.172	430				
Gruplar arası	FS	183.669	2	91.835	6.036	.003	1 - 2
Gruplar içi		6511.867	428	15.215			
Toplam		6695.536	430				
Gruplar arası	KİÖ	216.581	2	108.291	11.265	.000	1 - 3
Gruplar içi		4114.384	428	9.613			
Toplam		4330.965	430				
Gruplar arası	İYAYO	536.939	2	268.469	22.969	.000	1 - 2; 1 - 3
Gruplar içi		5002.597	428	11.688			
Toplam		5539.536	430				
Gruplar arası	YKOT	223.923	2	111.961	7.495	.001	1 - 3
Gruplar içi		6393.887	428	14.939			
Toplam		6617.810	430				
Gruplar arası	KFO	311.773	2	155.887	9.546	.000	1 - 3
Gruplar içi		6989.489	428	16.331			
Toplam		7301.262	430				
Gruplar arası	YA	5.920	2	2.960	1.023	.360	
Gruplar içi		1237.969	428	2.892			
Toplam		1243.889	430				

Gruplar: 1= İnsanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli, 2= PDR alanını başkaları önemsiyor ve iş bulma olanakları iyi 3= Kendimi anlamamı ve sorunlarımı çözmemi sağlayacağı için önemli

Psikolojik danışman adaylarının PDR'ye yönelik görüşlerine göre MİKEDÖ'den aldıkları toplam puanlar ($F(2,428)=14.96$, $p < .0001$), FS alt boyutundan ($F(2,428)= 6.37$, $p < .003$); KİÖ alt boyutundan ($F(2,428)= 11.26$, $p < .0001$); İYAYO alt boyutundan ($F(2,428)= 22.970$, $p < .001$); YKOT alt boyutundan ($F(2,428)= 7.49$, $p < .001$) ve KFO alt boyutundan ($F(2,428)= 9.54$, p

<.0001) aldıkları puanlar açısından anlamlı farklar bulunmaktadır. Gruplar arasında sadece YA alt boyutundan ($F(2,428)= 1.02, p >.05$) alınan puanlar açısından anlamlı fark yoktur.

Anlamlı fark bulunan sonuçların hangi gruplar arası farklardan kaynaklandığını anlamak için Scheffé testi yapılmıştır. Toplam puanlar açısından alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 165.90, SD= 14.26$) başkaları önemli bulduğu için önemseyenler ($X= 158.70, SD= 16.96$) ve kendilerini anlamaya yaradığı için önemli bulanlar ($X= 157.30, SD= 15.57$) arasında ilk grup lehine anlamlı fark bulunmuştur. FS alt boyutunda alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 34.86, SD= 6.64$) başkaları önemli bulduğu için önemseyenler ($X= 33.18, SD= 4.44$) arasında ilk grup lehine anlamlı fark vardır. KİÖ alt boyutunda alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 28.63, SD= 2.89$) kendilerini anlamaya yaradığı için önemli bulanlar ($X= 26.92, SD= 3.58$) arasında ilk grup lehine anlamlı fark bulunmuştur. İYEYO alt boyutunda alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 35.27, SD= 3.29$) başkaları önemli bulduğu için önemseyenler ($X= 33.08, SD= 3.58$) ve kendilerini anlamaya yaradığı için önemli bulanlar ($X= 32.94, SD= 3.41$) arasında ilk grup lehine anlamlı fark vardır. YKOT alt boyutunda alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 27.22, SD= 3.66$) kendilerini anlamaya yaradığı için önemli bulanlar ($X= 25.64, SD= 4.11$) arasında ilk grup lehine anlamlı fark vardır. KFO alt boyutunda alanı insanlara yardımcı olmaya yönelik olduğu için önemli bulanlarla ($X= 27.19, SD= 3.86$) kendilerini anlamaya yaradığı için önemli bulanlar ($X= 25.18, SD= 4.39$) ilk grup lehine anlamlı fark vardır.

Tartışma ve Yorum

Bu çalışmada lisans düzeyindeki psikolojik danışman adaylarının cinsiyetlerine, sınıflarına, psikolojik danışma eğitimini seçme nedenlerine ve alanının neden önemli olduğuna yönelik görüşlerine göre mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin değişip değişmediği araştırılmıştır. MİKEDÖ'den elde edilen toplam ve tüm alt boyut puanlarında *cinsiyetler* arasında kadınlar lehine fark elde edilmesi kadınların mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin daha fazla olduğuna işaret etmektedir. Alanyazında PDR alanında çalışanların ağırlıklı olarak kadın olduğuna (Ewans, 2010) ilişkin raporlar bulunmaktadır. Türkiye'de de oranın benzer olduğu gözlenmektedir. Alanda kadınların daha çok olmalarının nedenlerinden birisi onların mesleğe ilişkin kişisel eğilimlerinin daha fazla olması ile açıklanabilir. Kadınların farklılıklara saygı açısından

erkeklerden daha iyi durumda olmalarına ilişkin elde edilen bulgu kadınların erkeklere göre siyasi görüş farklılıklarına daha hoşgörülü olduklarını (Çoban, Karaman ve Doğan, 2010) gösteren araştırma sonucuyla kısmen benzerlik göstermektedir. Kişilerarası ilişkilere özen açısından bakıldığında kadınların daha iyi durumda olduğuna ilişkin elde edilen bulgular, alanyazında kadınların iletişim becerilerinde, kişiler arası ilişkilerde daha başarılı olduklarını gösteren araştırma sonuçlarına paralellik göstermektedir (Güçlü, 2016; Koç, Terzi ve Gül, 2015; Songül-Naçar ve Tümkaya, 2011; Suzuki-Laidlaw ve diğ., 2006). İnsanlara ve yardım etmeye yönelik olma konusunda kadınların daha iyi olmasına yönelik bulgu, kadınların yardım etmeye yönelik mesleklerde sayılarının daha fazla (Eagly ve Wood, 1999) olmasıyla açıklanabilir. Ayrıca bu bulgu Türkiye’de (Korkut-Owen, Kelecioğlu ve Owen, 2014), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’ne dahil diğer ülkelerde (Severiens ve ten Dam, 2012) ve ABD’de (Davison, Jew ve Davenport, 2014; Valian, 2014) kadınların daha çok sağlık, sosyal bilimler, eğitim gibi alanları seçmeleri ile ilgili olan bulgularla da paralellik göstermektedir. Kadın ve erkekler arasındaki en büyük farkın bu alt boyutta olduğu görülmektedir. Bu bulgu toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili olabilir. Sosyal Yapısal Kuramlara göre kadınlardan, hem evde hem de iş dünyasında hemşirelik, öğretmenlik, sosyal hizmet uzmanlığı gibi diğer insanlara yönelimli, şefkat içeren, bakım veren eylemler içinde olmaları beklenmektedir (Eagly ve Wood, 1999). Psikolojik danışma alanı, tanımında da belirtildiği gibi başkalarına yardım etmek ile ilgilidir. Yaşama karşı olumlu tavır içinde özgecilik, ilişki içinde olma, iyimserlik gibi özellikler yer almaktadır. Kadınların yaşam doyumlarının (Demir ve Murat, 2017), özgeciliklerinin (Rand, Brescoll, Everett, Capraro ve Barcelo, 2016), ilişki içinde bulunma eğilimlerinin (Brody, 1997) ve iyimserliklerinin (Gülcan ve Nedim-Bal, 2014) daha yüksek olduğunu gösteren araştırma sonuçları bulunmaktadır. Dolayısıyla elde edilen bulgu alanyazındaki bulgularla benzerlik göstermektedir. Kadınların kendinin farkında olma boyutunda daha iyi olmalarına ilişkin elde edilen bulgunun alanyazındaki kadınların (Boden, Gala ve Berenbaum, 2013) ve kadın psikolojik danışman adaylarının daha yüksek farkındalık düzeyine sahip olduğunu gösteren araştırma sonuçlarına benzediği görülmektedir (Gençtanırım-Kurt, Kızıldağ, Demirtaş-Zorbaz ve Özer, 2015). Yeniliklere açıklık açısından kadınların daha iyi durumda olduğuna ilişkin elde edilen bulguyu destekleyen araştırma sonuçları bulunmaktadır. Araştırmaların bulguları kadınların duygular, estetik ve eylemler konusunda yeniliklere daha açık olduklarını (Costa, Terracciano ve McCrae, 2001) ve kişilik testlerinde yeniliğe açıklık alt boyutundan erkeklerden daha yüksek

puan aldıklarını (Tatar, 2009) göstermektedir. Sadece kadın olmak daha etkili psikolojik danışman olmak için yeterli olmasa da bu araştırmanın sonuçları kadınların psikolojik danışmanlık mesleğine ilişkin kişisel eğilim özelliklerini erkeklere göre daha fazla göstermeye meyilli olduklarına işaret etmektedir. Bu çalışmada cinsiyetler arasında elde edilen farkların nedeni erkek katılımcıların sayısının azlığına da dayanıyor olabilir. Dolayısıyla ileride yapılacak benzer araştırmaların sonuçlarına bakılarak bu bulgunun güçlenmesi ya da zayıflaması söz konusu olacaktır.

Psikolojik danışman adaylarının *sınıf düzeyleri* arttıkça MİKEDÖ puanlarının da daha yüksek olabileceği düşünülmüştü. Yapılan analizlerde sınıf değişkenine göre sadece KIÖ ve KFO alt boyutlarında üst sınıflar lehine anlamlı farklar bulunmuştur. Bu durumda psikolojik danışma eğitimi kişilerarası ilişkiler özen ve kendinin farkında olma alt boyutlarında fark yaratıyor görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre KIÖ açısından üçüncü sınıftaki psikolojik danışman adaylarının birinci sınıftakilerden daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Bu durum ikinci yılda alınan İnsan İlişkileri ve İletişim dersiyle üçüncü sınıfta alınan alanla ilgili derslerin artmasının sonucu olabilir. Son sınıftaki öğrencilerin KIÖ puanlarının üçüncü sınıftakilerden az da olsa daha düşük olması, kendilerini daha gerçekçi olarak değerlendirmeleriyle açıklanabilir. Üçüncü sınıftaki öğrenciler kişilerarası ilişkilere özen konusunda kendilerine daha fazla güvenirken son sınıftaki psikolojik danışman adayları uygulama derslerinden sonra bu konuda kendilerini daha dikkatli değerlendirmiş olabilirler. Elde edilen bulgulara göre kendinin farkında olma açısından üçüncü sınıftaki psikolojik danışman adaylarının birinci ve ikinci sınıflardakilerden daha iyi oldukları görülmektedir. Elde edilen bulgu üçüncü sınıftaki öğrencilerin aldıkları alan dersleri aracılığı ile kendilerine ilişkin farkındalıklarının arttığını gösteriyor olabilir. Son sınıftaki öğrenciler yerine üçüncü sınıftakilerden KFO puanlarının biraz daha yüksek olması son yıldaki uygulama derslerinin fazlalığı nedeniyle öğrencilerin kendilerine ilişkin farkındalıklarının daha gerçekçi olmasıyla açıklanabilir. Diğer alt boyutlarda fark olmaması psikolojik danışman adaylarının daha programa başladıklarında bu özellikler açısından iyi olmalarına dayandırılabilir. Şöyle ki farklılıklara saygı ve insanlara ve yardım etmeye yönelik olma alt boyutlarından alınabilecek en yüksek puanın 40 olduğu dikkate alındığında tüm sınıfların ortalaması 34.36 iken birinci sınıftakilerin ortalamalarının sırasıyla 34.84 ve 33.87 olduğu görülmektedir. Yaşama karşı olumlu tutum boyutundan alınabilecek en yüksek puan 35 iken, tüm ve ilk sınıfların ortalamaları sırasıyla 26.64 ve 26.46'dır. Yeniliğe açıklık boyutundan

alınabilecek en yüksek puan 15 iken tüm ve ilk sınıfların ortalamaları sırasıyla 12.67 ve 12.81'dir. Bu durum verilen PDR eğitiminin bu özellikleri değiştirme üzerinde fazla etkili olmadığı biçiminde de açıklanabilir.

Psikolojik danışman adaylarının *PDR alanını seçme nedenlerinin* MİKEDÖ puanlarında fark yaratabileceği ve alanı planlayarak ve isteyerek kendileri seçenlerin puanlarının daha yüksek olabileceği düşünülmüştü. Bulgulara göre PDR alanını seçme nedenleri farklı olanlar arasında yeniliklere açıklık alt boyutu hariç toplam puanlarda diğer beş alt boyutta anlamlı fark bulunmuştur. Beklendiği gibi alanı isteyerek ve planlayarak seçenlerin puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. MİKEDÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarına bakıldığında en yüksek ortalamaya programı isteyerek seçenler sahipken, onu sırasıyla programı birkaç nedenle, puanları yettiği için, ailelerinin / öğretmenlerinin önerisiyle ve şans ile seçenler izlemektedir.

Toplam puanlar açısından bakıldığında programı isteyerek seçenlerin MİKE'lerinin bölüme ailelerinin / öğretmenlerinin önerisiyle seçenlerin ve programa şans eseri gelenlerin daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum bölüme bireysel etmenlerden ilgiye dayanarak, isteyerek gelmenin önemini göstermektedir. Alanı sosyal etmenlerden olan aile ve öğretmenlerinin önerisiyle seçen ya da alana şans eseri gelenlerin MİKE'leri görece daha düşük görünmektedir. Farklılıklara saygı açısından tek yönlü varyans analizi sonucu gruplar arasında fark olduğu gösterse de post hoc testinde gruplar arasında anlamlı fark bulunmaması gruplardaki sayıların farklılığından kaynaklanıyor olabilir. Kişilerarası ilişkilere özen açısından programı isteyerek seçenlerin KİÖ puanları, programa şans eseri gelenlerinkinden; programa bir kaç nedenle gelenlerin puanları da programa şans eseri gelenlerinkinden daha yüksektir. Programı isteyerek ya da bir kaç nedenle seçenlerin daha başlangıçta kişilerarası ilişkilere yönelik daha özenli olduğu söylenebilir. Şans etmeniyle bölümde olanların ise bu alana daha az eğilimli olduğu düşünülebilir. Programı isteyerek seçenlerin insanlara ve yardım etmeye yönelik olma konusunda, şans etmeniyle gelenlere göre daha iyi durumda oldukları görülmektedir. Psikolojik danışman adaylarının bu alanı seçmelerindeki en önemli unsurun insanlarla olma ve onları anlama isteği olduğunu (Korkut Owen, 2018) gösteren araştırma sonuçları elde edilen bulguyu destekleyicidir. Yaşama karşı olumlu tavır açısından programı isteyerek seçenlerin yaşama karşı olumlu tavırları programı ailelerinin ve öğretmenlerinin önerisiyle seçenlerinkinden daha yüksektir. Bu da katılımcıların başkalarının etkisi yerine bireysel sorumluluk olarak alanı kendi tercihleriyle

seçmelerinin yaşama daha olumlu bakmalarıyla ilişkili olduğu biçiminde yorumlanabilir. Kendinin farkında olma açısından programı isteyerek seçenlerin KFO puanları programı ailelerinin / öğretmenlerinin önerisiyle ve şans eseri seçenlerinkinden daha yüksektir. Bu da programı isteyerek seçenlerin kendilerini tanımaya ve anlamaya daha fazla eğilimli olmaları ile açıklanabilir. Ayrıca programı üniversiteye girişle ilgili sınavdan aldıkları puanlarının bu bölüme yetmesi nedeniyle seçenlerin KFO puanları şans eseri gelenlerinkinden daha yüksektir. Bu durum katılımcıların başkalarının etkisi ya da şans yerine kendi planlarına ve sınav başarılarına göre dolayısıyla kendi özelliklerini dikkate alarak alanı seçmelerinin etkisi ile açıklanabilir. Şans sonucu programı seçenlerin her alt boyutta düşük puan almaları bu da kendilerini yeterince tanımayan ve rastgele seçimler yapan gençlerin ilgili programın gerektirdiği kişilik özelliklerini yeterince taşınamamasıyla açıklanabilir. Bu sonuçlar alan seçiminin bireylerin kendi istekleri ile yapmalarının önemini ortaya koymaktadır.

Psikolojik danışman adaylarının *PDR alanının önemine yönelik görüşlerinin* MİKEDÖ puanlarında fark yarabileceği ve alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların puanlarının daha yüksek olabileceği düşünülmüştü. Katılımcıların PDR alanına yönelik görüşlerine göre YA alt boyutu dışında MİKEDÖ toplam ve beş alt boyuttan aldıkları puanların anlamlı derecede değiştiği bulunmuştur. Toplam puanlara göre alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların MİKE'leri, bölümü başkaları önemseyenler için ya da kendilerine yardımcı olsun diye önemseyenlerden daha yüksektir. Bu durumda alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların MİKE'lerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Başkalarına yardım etmeye yatkın kişilerin yardım etmeye yönelik bir meslek olan PDR alanını seçmeleri beklenen bir durumdur. Alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların farklılıklara saygılarının, bölümü başkaları önemseyenler için önemli bulanlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Alanı başkalarının önemsememesi ve iş bulma olanakları nedeniyle önemli bulanların, bireyler arasındaki farklılıkları yeterince önemsemedikleri düşünülebilir. Alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların insanlara ve yardım etmeye yönelik olma eğilimleri bölümü başkaları önemseyenler için ya da kendilerine yardımcı olsun diye önemseyenlerden daha fazla görünmektedir. Bu bulgu alanı önemli bulmaları, başkalarının önemli bulmasına ya da kendi sorunlarını anlamaya yardımcı olmasına dayalı olanların, insanlara ve yardım etme yönelik olmalarının daha düşük olduğuna işaret etmektedir. Kişilerarası ilişkilere özen, yaşama karşı olumlu tavır ve kendinin farkında

olma açısından bakıldığında da alanı başkalarına yardım ile ilgili olması nedeniyle önemli bulanların bu alt boyutlardan aldıkları puanlar kendilerine yardımcı olsun diye önemseyenlerden daha yüksektir. Bu da alanı kendi sorunlarına çözüm bulmak amacıyla seçenlerin kişilerarası ilişkilere daha az özenli, yaşama karşı daha az olumlu tavır içinde olmaları ve kendilerinin farkındalıklarının daha az olmasıyla açıklanabilir. Bu da psikolojik danışma alanını kendi problemlerini anlamaya ve çözmeye yarayabileceği için önemli bulanların MİKE'lerinin önemli derecede düşük olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, alanın önemini kendilerini anlamaya ve sorunlarını çözmeye yardımcı olmasına dayandıranların alanın özü olan başkalarına yardımcı olma kısmını fazla önemsemedikleri biçiminde yorumlanabilir. Psikolojik danışma programlarının psikolojik sorun yaşayanları daha fazla çekebildiğine (Brear Dorrian ve Luscri, 2008; Foster ve McAdams, 2009) ve PDR alanları seçenlerin yaklaşık % 10'nun alanda yeterli olmak için gerekli olan özelliklere sahip olmadıklarına ilişkin (Gaubatz ve Vera, 2002) araştırma bulguları bulunmaktadır. Bu da alanı seçen öğrencilerin, alana ilişkin görüşlerinin gözden geçirilmesi ve psikolojik sorunlar açısından da değerlendirilmeleri gerektiği biçiminde yorumlanabilir.

Sonuç ve Öneriler

Mesleğe ilişkin kişisel eğilim kavramı yeni bir kavram olduğu için ABD'de, Avrupa'da ve Türkiye'de yeterince araştırma sonucu bulunmamaktadır. Bu araştırmanın bulgularının bu açıklığa biraz da olsa katkı getirmesi beklenmektedir. Elde edilen bulgulara göre kadın psikolojik danışman adaylarının MİKE anlamında erkek psikolojik danışman adaylarına göre daha iyi durumda olduğu görülmektedir. Sınıf düzeyi arttıkça psikolojik danışman adaylarının kişilerarası ilişkilere özen ve kendilerinin farkında olma konusunda daha fazla değiştikleri, diğer alt boyutlarda ise başlangıçta da yüksek puan aldıkları anlaşılmaktadır. Bu durumda PDR eğitiminin en fazla bu alanlarda fark yarattığı görülmektedir. Alanı isteyerek/ planlayarak seçenler ile PDR'yi başkalarına yardımcı olduğu için önemli bulanların da MİKE'leri daha yüksek olarak bulunmuştur. Bu bilgiler belki PDR alanına lisansüstü düzeyde öğrenci seçerken işe yarayabilir. Adaylar alanı nasıl seçtikleri, alana verdikleri önem, kişilerarası ilişkilere gösterdikleri özen ve kendilerinin farkındalıkları açısından değerlendirilebilirler.

Bu çalışmada katılımcıların onda altısından fazlasının PDR'yi isteyerek seçmiş olmaları, programı seçenlerin çoğunlukla bilinçli seçim yapanlardan oluştuğunu düşündürmektedir ve bu

sevindirici bir durumdur. Öte yandan katılımcıların yaklaşık dörtte birinin PDR'yi daha çok kendilerini anlamalarını ve sorunlarını çözmeyi sağlayacağını düşündükleri için önemsedikleri görülmektedir. Bu da psikolojik danışma eğitimi sırasında bu grupların belirlenmesi ve mezun olmadan önce destek verilmesinin gerekliliğini göstermektedir. Önce kendi sorunlarını çözebilme konusunda güçlendirilmemeleri halinde psikolojik danışman adaylarının başkalarına yardım etme konusunda ciddi sorunlar yaşayabilecekleri açıktır. O nedenle psikolojik danışman adaylarının iyilik hallerini psikolojik sağlamlıklarını artırmaya yönelik önleyici ve geliştirici çalışmaların yapılması önemli görünmektedir. Uygulamalı derslerde bireylerin kendini tanımalarına ve sorunlarını çözebilmelerine yönelik etkinliklerin yapılmasına ağırlık verilebilir. Özellikle gereksinim duyan adayların psikolojik danışma sürecinden geçebilmeleri için politikalar belirlenebilir.

Gelecek araştırmaların lisansüstü öğrencilerle ve alanda çalışan psikolojik danışmanlarla da yapılması anlamlı olabilir. Bu çalışmalarda mesleğe ilişkin kişisel eğilimin farklı psikolojik değişkenlerle ilişkilerine de bakılabilir. Bu çalışmanın sınırlılığı bir şehirdeki iki üniversiteden verilerin elde edilmiş olması ve erkek psikolojik danışman aday sayısının az olmasıdır. Farklı bölgelerdeki üniversitelerden ve daha fazla sayıdaki erkek psikolojik danışman adayından veri toplanarak araştırma yapılması bulguların güçlendirilmesi açısından yararlı olabilir.

Kaynakça

- Boden, M. T., Gala, S., & Berenbaum, H. (2013). Emotional awareness, gender, and peculiar body-related beliefs. *Cognition and Emotion*, 27(5), 942-951.
- Brear, P., Dorrian, J., & Luscri, G. (2008). Preparing our future counseling professionals: Gatekeeping and the implications for research. *British Association for Counseling and Psychotherapy*, 8(2), 93-101. doi:10.1080/14733140802007855
- Brody, L. R. (1997). Gender and emotion: Beyond stereotypes. *Journal of Social Issues*, 53(2), 369-393. <http://dx.doi.org/10.1111/0022-4537.00022>
- Brown-Rice, K. & Furr, S. (2016). Counselor educators and students with problems of professional competence: A survey and discussion. *The Professional Counselor*, 6(2), 134-146. doi:10.15241/kbr.6.2.134;

- Bucassa, L. A., Beebe, R. S. & Toman, S. M. (2010). Life and work values of counselor trainees: A national survey. *The Career Development Quarterly*, 59(1), 2-18.
- Corey, G., Corey, M. S. & Callahan, P. (1998). *Issues and ethics in the helping professions*. (3rd ed.). Pacific Grove: Brooks/Cole Publishing Company.
- Costa, P. T., Terracciano, A. & McCrae, R. R. (2001). Gender differences in personality traits across cultures: Robust and surprising findings, *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(2), 322-331. DOI: 10.1037//0022-3514.81.2.322
- Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs. (2015). Professional dispositions. [http://www.cacrep.org/glossary/professional-dispositions /](http://www.cacrep.org/glossary/professional-dispositions/) adresinden erişildi.
- Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs. (2016). Section 4: Evaluation in the program. <http://www.cacrep.org/section-4-evaluation-in-the-program/> adresinden erişildi.
- Çiftci, N. (1991). *Danışmanların ideal özellikleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çoban, A. E., Karaman N. G. ve Doğan, T. (2010). Öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara yönelik bakış açılarının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(1) 125-131.
- Davison, M. L., Jew, G. B. & Davenport, E. J. (2014). Patterns of SAT scores, choice of STEM major, and gender, *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 47(2) 118– 126. doi: 10.1177/0748175614522269
- Demir, R. ve Murat, M. (2017). Öğretmen adaylarının mutluluk, iyimserlik, yaşam anlamı ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 347-378.
- Duba, J. D., Paez, S. B., & Kindsvatter, A. (2010). Criteria of nonacademic characteristics used to evaluate and retain community counseling students. *Journal of Counseling and Development*, 88(2), 5-12.
- Eagly, A. H., & Wood, W. (1999). The origins of sex differences: Evolution versus social structure. *American Psychologist*, 54, 408–423.
- European Commission: Education and Training (2013). Supporting teacher competence development for better learning outcomes.

https://ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2011-2013/teacher/teachercomp_en.pdf adresinden erişildi.

- Ewans, M. (2010). Men largely MIA from counseling, *Counseling Today*, <https://ct.counseling.org/2010/08/men-largely-mia-from-counseling/> adresinden erişildi.
- Foster, V. A., & McAdams, C. R. (2009). A framework for creating a climate for transparency for professional performance assessment: Fostering student investment in gatekeeping. *Counselor Education and Supervision*, 48(4), 271– 284.
- Garner, C. M., Freeman, B. J. & Lee, L. (2016). Assessment of student dispositions: The development and psychometric properties of the Professional Disposition Competence Assessment (PDCA). *VISTAS Online*. http://www.counseling.org/docs/default-source/vistas/article_5235f227f16116603abcacff0000bee5e7.pdf?sfvrsn=4 adresinden erişildi.
- Gaubatz, M. D., & Vera, E. M. (2002). Do formalized gatekeeping procedures increase programs' follow up with deficient trainees? *Counselor Education & Supervision*, 41, 94-305
- Gençtanırım-Kurt, D., Kızıldağ, S., Demirtaş-Zorbaz, S. ve Özer, A. (2015). Psikolojik danışman adaylarının duygusal farkındalık düzeylerinin belirleyicileri *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 15-24.
- Güçlü, S. (2016). An experimental study towards young adults: Communication skills education. *Eurasian Journal of Educational Research*, 63, 279-292, DOI 10.14689/ejer.2016.63.16
- Gülcan, A. ve Nedim-Bal, P. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin, mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1(ÖZEL)), 41-52
- Halinski, K. H. (2009). *Predicting beginning master's level counselor effectiveness from personal characteristics and admissions data: An exploratory study*. Unpublished doctoral dissertation. University of North Texas, Texas. <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc11038/m1/1/> adresinden erişildi.
- İkiz, F. E. ve Totan, T. (2014). Etkili psikolojik danışman niteliklerinin değerlendirilmesine ilişkin ölçek geliştirme çalışması, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42), 269-279.
- Johnson, D., Shertzer, B., Linden, J. E. & Stone, S. C. (1967). The relationship of counselor candidate characteristics and counselor effectiveness. *Counselor Education and Supervision*, 6, 397-304.

- Kaplan, D. M., Tarvydas, V. M., & Gladding, S. T. (2013). *20/20: A vision for the future of counseling: The new consensus definition of counseling*. <http://www.counseling.org/docs/david-kaplan's-files/consensus-definition-of-counseling.docx?sfvrsn=2> adresinden erişildi.
- Kelly, V. A. (2011). Assessing individual student progress: Meeting multiple accreditation standards and professional gatekeeping responsibilities. *Journal of Counselor Preparation and Supervision*, 3(2), 111-122.
- Kerl, S. B., Garcia, J. L., McCullough, C. S., & Maxwell, M. E. (2002). Systematic evaluation of professional performance: Legally supported procedure and process. *Counselor Education & Supervision*, 41, 321-332.
- Knopp, T. Y. & Smith, R. L. (2005). A brief historical context for dispositions in teacher education. In R. L. Smith, D. Skarbek & J. R. Hurst. (Eds.) *The passion of teaching: Dispositions in the schools*. (pp.1-14). Lanham, Maryland: Scarecrow Education. <http://chapters.scarecrowpress.com/15/788/1578862035ch1.pdf> adresinden erişildi.
- Koç, B., Terzi, Y. ve Gül, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri ile kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki ilişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 369-390.
- Korkut-Owen, F. (2008). Meslek seçimini etkileyen etmenler (R. Özyürek Ed). *Kariyer Yolculuğu*. (ss.1-16). Ankara, Ulusal Ajans.
- Korkut-Owen, F. (2018). Psikolojik danışman adaylarının kariyer gelişim öyküleri. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1(1), 22-47.
- Korkut-Owen, F., Tuzgöl Dost, M. ve Bugay-Sökmez, A. (2018). Psikolojik danışman eğitiminde mesleğe ilişkin (profesyonel) kişisel eğilimi değerlendirme: Ölçek geliştirme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(49)173-191.
- Korkut-Owen, F., Tuzgöl Dost, M. ve Bugay, A. (2014). Psikolojik danışman eğitimcilerinin psikolojik danışman adaylarının mesleğe ilişkin kişisel eğilimleri hakkındaki görüşleri. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 1037-1055. doi: 10.14687/ijhs.v11i1.2883
- Korkut-Owen, F., Kelecioğlu, H. ve Owen, D. W. (2014). Cinsiyetlere göre üniversitelerdeki onbir yıllık eğilim: Kariyer danışmanlığı için doğurgular. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 794-813. doi: 10.14687/ijhs.v11i1.2845
- Levine, A. (2018). *Assessment as growth: Teaching the working alliance through systematic evaluation of professional dispositions in counselor education*, Michigan State

- University, ProQuest Dissertations Publishing, 10751526.
<https://search.proquest.com/openview/73ab3fe471ea21164b78eb19a83a62e7/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> adresinden erişildi.
- McAdams, C. R., III, Foster, V. A., & Ward, T. J. (2007). Remediation and dismissal policies in counselor education: Lessons learned from a challenge in federal court. *Counselor Education and Supervision*, 46, 212–229.
- McCaughan, A. M., & Hill, N.R. (2015) The gatekeeping imperative in counselor education admission protocols: The criticality of personal qualities *International Journal of Advancement Counselling*, 37, 28–40. DOI 10.1007/s10447-014-9223-2
- McKee, M. (2010). Personal development: A part of the counselor education experience, *The Association for Counselor Education & Supervision, S P E C T R U M*, 7(3). 11-14
- Miller, K.L., Miller, S. M. Larwin, K.G., Evans, W.J., Abramski, A., Kautzman-East, M., Williams, J. & Williams, D.D. (2018). *Using dispositional assessments to promote professional competence among health care providers*. Paper presented at 2018 International Conference on Education, Social Sciences and Humanities (ICSSH 2018).
<http://www.dpi-proceedings.com/index.php/dtssehs/article/viewFile/23811/23446> adresinden erişildi.
- Miller, J. & Koerin, B.B. (2001). Gatekeeping in the practicum: What field instructor need to know. *The Clinical Supervision*, 20 (2), 1-18.
- Muslu-Köseoğlu, S. (1994). *Psikolojik danışmanların empatik becerilerinin ve kişilik özelliklerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Owen, D. W. (2009). *Dispositional assessment in counselor education Instrument development and initial data collection*. Unpublished report, Morehead State University, Kentucky
- Rand, D. G., Brescoll, V. L., Everett, J. A. C., Capraro, V., & Barcelo, H. (2016). Social heuristics and social roles: Intuition favors altruism for women but not for men. *Journal of Experimental Psychology: General*, 145(4), 389-396.
<http://dx.doi.org/10.1037/xge0000154>
- Redekop, F. & Wlazelek, B. (2012). Counselor dispositions: An added dimension for admissions decisions. *VISTAS Online*, Article 17.
https://www.counseling.org/Resources/Library/VISTAS/vistas12/Article_17.pdf adresinden erişildi.
- Rogers, C. (1961). *On becoming a person*. Boston: Houghton Mifflin.

- Severiens, S. & ten Dam G. (2012). Leaving college: A gender comparison in male and female dominated programs, *Research in High Education*, 53, 453–470.
- Singh, D. & Stoloff, D. (2008). Assessment of teacher dispositions. *College Student Journal*, 42(4), 1169-1180.
- Smith, K. (2014). Gatekeepers for the profession. *Counseling Today: A Publication of the American Counseling Association*. <https://ct.counseling.org/2014/02/gatekeepers-for-the-profession/> adresinden erişildi.
- Songül-Naçar, F. & Tümkaya, S. (2011). Analysis of the relationship between the communication of the class teachers and their skills to solve interpersonal problems. *Elementary Education Online*, 10(2), 493-511.
- Spurgeon, S., Gibbons, M. & Cochran, J. (2012). Creating personal dispositions for a professional counseling program. *Counseling and Values*, 57(4), 96-108.
- Stoddard, K., Braun, B., Dukes, L. & Koorland, M. A. (2007). Building professional dispositions in pre-service special educators: Assessment and instructional tactics. *Journal of University Teaching and Learning Practice*, 4, 28-39.
- Suzuki-Laidlaw, T., Kaufman, D.M., MacLeod, H., Van Zanten, S., Simpson, D. & Wrixon, W. (2006). Relationship of resident characteristics, attitudes, prior training and clinical knowledge to communication skills performance, *Medical Education Volume*, 40(1), 18-25.
- Swank, J. M. (2010). *Assessing the psychometric properties of the Counseling Competencies Scale (CCS): A measure of counseling skills, dispositions, and behaviors* (Yayımlanmamış doktora tezi). University of Central Florida, Orlando, Florida. <https://pdfs.semanticscholar.org/31d3/26b8fa1abc62869a6df9073c9db1571f1f5e.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Tatar, A. (2009). Beş Faktör Kişilik Modeline dayalı olarak sporcu kadın ve erkeklerin kişilik profillerinin karşılaştırılması, *HÜ. Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (2), 70–79.
- Valian, V. (2014). Interests, gender, and science. *Perspectives on Psychological Science*, 9(2) 225– 230. doi: 10.1177/1745691613519109

Williams, J. L., Williams, D. D., Kautzman-East, M., Stanley A. L., Evans V. J. & Miller, K. L. (2014). *Assessing student dispositions in counselor training programs: Implications for supervision, program policy, and legal risk management*. Presented at the Ohio Association for Counselor Education and Supervision Winter Meeting January 31, 2014 Columbus, OH. <http://oaces.org/wp-content/uploads/2013/07/MILLER-1-24-14-Assessing-Student-Dispositions.pdf> adresinden erişilmiştir.

Extended Abstract

Purpose

Rogers years ago argued that a counselor's personality characteristics could be as important as skills in affecting the outcome of therapy. A group of counselor educators, again years ago, suggested that non-academic qualities should be considered in the selection of counselor candidates. These two references, both of which are more than a half-century old, imply that personal qualities are an essential aspect of selection of counselor candidates, an idea that has become more focused after 2000. Currently most counselor education programs in the U.S. make an effort to include both personal and professional characteristics in the initial selection and evaluation of counselor candidates because of Council for Accreditation of Counseling and Related Educational Programs (CACREP) requirements. The references made to non-academic qualities or characteristics of counselor candidates have evolved to include the generally adopted term of dispositions, perhaps because of the use of the term by National Council for Accreditation of Teacher Education. So essential is this idea of the importance of personal disposition that CACREP has now expressed the idea that disposition assessment should be conducted at all phases of professional preparation from initial selection to completion. To date the term professional disposition had been addressed by many professional groups and agencies and each has done so using slightly different terms. It is generally agreed that professional dispositions can be taught, or at least significantly influenced, by training; hence counselor education programs typically address this aspect of a candidate's development in addition to traditional theory and clinical skills preparation. Multiple techniques and instruments have been developed for the assessment of professional dispositions. The current study was conceived in an attempt to investigate the development of professional dispositions among a sample of undergraduate counselor education candidates. The variables studied were gender, year of

training, reason the candidate selected counselor education as the training area, and the candidate's perception of and significance of the counseling profession.

Method

The participants in this study were 431 (364 female, 67 male) undergraduate university students from two state universities in Turkey. The sample was composed of participant from each of the four years of study. Data were collected through the use of a personal data form for demographic information and the Professional Disposition Scale for Counselor Candidates. This 40 item instrument using a five point Likert type scale yields a total score and six dimensions: Diversity tolerance (DT), compassionate communication with clients (CC), prosocial tendency (PT), positive attitude toward live (PAL), self-awareness /self-control (SA/SC), openness to new experience (ONE). Higher scores were assumed to represent dispositions associated with effective counselor effectiveness. Exploratory and confirmatory factor analysis suggest the utility of items and dimensions [$\chi^2 (725) = 1447.76, p < .0001; \chi^2/df\text{-ratio} = 1.99; CFI = .91, IFI = 0.92, TLI = .90, RMSEA = .065, SRMR = .077$]. Reliability was assessed using Cronbach's alpha with a value of .89 full scale .82, .69, .64, .65, .66 and .69 for the factors respectively. Analysis of data utilized t-test, one-way ANOVA, and Scheffé.

Findings and Discussions

Analysis of the data strongly indicated that female subjects demonstrated a higher level of professional dispositional development than did the male participants. Significant differences were observed in total score ($t = 3.91; p < .0001$) as well as all six dimensions [DT ($t = 2.62; p < .009$); CC ($t = 2.87; p < .004$); PT ($t = 5.40; p < .0001$); PAL ($t = 1.96; p < .05$); SA/SC ($t = 2.26; p < .02$) and ONE ($t = 2.81; p < .005$)] assessed by the instrument. These finding are very similar to previous studies which indicated that females are drawn to health, care-giving and social services occupations in far greater numbers than their male counterparts. In the U.S. for example 73% of those individuals identified as counselors are female. When evaluating the changes in dispositional development across the four years of education all scores were observed to improve with significant increases in compassionate communication ($F(3,427) = 3.15; p < .02$) and self-awareness and self-control ($F(3,427) = 6.43; p < .0001$). The changes observed in these dimensions may be attributable to the effect of counselor training and its focus on interpersonal

communication and self-awareness. When the candidates self-reported reasons for electing counseling as a field of study are considered significant differences were observed in total ($F(4,426)= 6.57; p <.0001$) and all dimensions [DT ($F(4,426)= 2.42; p <.04$); CC ($F(4,426)= 6.57; p <.0001$); PT ($F(4,426)= 4.95; p <.001$); PAL ($F(4,426)= 5.15; p <.0001$); SA/SC ($F(4,426)= 6.54; p <.0001$)] except ONE ($F(4,426)= .31; p >.05$). The results generally indicated that those students who elected counseling training because of a strong personal preference outscored participants who entered counselor training for some other reason. Comparison of participants grouped on the basis of why they chose to enter counseling training revealed that the second through fifth highest scoring groups were as follows: Multiple reasons, university exam score, family and teachers' recommendation, and chance. This would seem to indicate that a strong personal preference for counselor training is associated with enhanced professional disposition. Candidates self-reported perception of the counseling profession are considered significant differences were observed in total ($F(2,428)=14.96; p <.0001$) and all dimensions [DT ($F(2,428)= 6.37; p <.003$); CC ($F(2,428)= 11.26; p <.0001$); PT ($F(2,428)= 22.970; p <.001$); PAL ($F(2,428)= 7.49; p <.001$); SA/SC ($F(2,428)= 9.54; p <.0001$)] except ONE ($F(2,428)= 1.02; p >.05$). Participants were grouped on the basis of their perception of the counseling profession. First group members reported that counseling was of value because it provided help to others. Second group perceived the counseling profession as one in which one could easily find employment and was seen as valuable by others. The final group tended to see counseling training as a way of gaining personal insight and to assist in coping with personal problems. First group members scored significantly higher than other groups on total score and among all five dimensions. Generally, last group tended to score the lowest on these measures of professional disposition.

Conclusion and Suggestions

It is hoped that these results may focus attention on factors other than academic achievement as counseling students are admitted to and progress through the professional preparation programs of study. These results suggest that a significant number of students enter counselor training in

an attempt to seek help in coping with personal and life issues. These same students were observed to have among the lowest levels of professional counseling dispositional development. Some preventive studies can be planned for them. Clearly this investigation should be replicated with both a larger and more diverse sample in future.